СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 304. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 31 грудня, 1928. VOL. XXXVI. No. 304. Jersey City, N. J., Monday, December 31, 1928. THREE CENTS.

THE LIBRARY OF UNIVERSITY OF ... 1929

БОЛІВІЙСЬКІ ВІЙСЬКА НАПАЛИ НА ПАРАҐВАЙ

ЗАНЯЛИ ПОГРАНИЧНУ ТВЕРДИНЮ. ТА ПАНАМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ НА ЦЕ УВАГИ І РАДИТЬ ДАЛІ.

ВАШИНГТОН, 28. грудня. — Правительство парагвайської републики повідомило офіціяльно департамент стейту, що болівійські війська заняли парагвайську твердиню Форт Вангардію.

Значить, воєнні кроки не здержані і можна надіятися дальших сутичок. Про це повідомлено Панамериканську Конференцію, яка одначе станула на тім становищі, що буде продовжувати далі розпочату нею акцію щодо цього, хто спричинив конфлікт.

КЕЛОҐ НАСЛІДУЄ ЛІҐУ.

АЛЕ БОЯЗЛИВО. ТАКОЇ ДУМКИ Є ГЕНРИ МОРҐЕНТАВ. РАДИТЬ АМЕРИЦІ ВВІЙТИ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ.

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — На бенкеті Фундації Вилсона говорив Генри Морґентав, бувший американський амбасадор до Туреччини. Говорячи про заслуги Вилсона, згадав він і про пакт Келоґа, бо саме Келоґа брали під увагу як кандидата на мирову нагороду. Морґентав заявив, що пакт Келоґа є тільки боязливим наслідуванням Ліґи Націй, великого твору Вилсона. Він підніс, що Вилсон зазначив, щоби нагороду давати особам чи ґрупам, які причинилися до поширення демократії, загального добра, ліберального світогляду чи спокою дорогою справедливости. Всього того в пакті Келоґа бракує. Морґентав скритикував американську політику від смерти Вилсона, називаючи її інтелектуальною і моральною голодівкою. Заразом обстоював приступлення Америки до Ліґи Націй.

ТАБЛИЦІ В ПАМЯТЬ СМИТА.

БУДУТЬ УМІЩЕНІ НА ВСІХ БУДИНКАХ, ПОБУДОВАНИХ ЗА ЧАСІВ ЙОГО АДМІНІСТРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — Щоби почтити 25-літну діяльність говернора Смита, рішили високі стейтові урядовці вибити бронзові таблиці в память Смита, а кошти мали покрити урядовці. До того пляну приступили одначе і сотки інших, менших урядовців, надсилаючи свої жертви. В той спосіб будемо бачити незабаром на всіх стейтових будівлях, побудованих за урядовання Смита, великі бронзові таблиці з написом: Алфред Емануел Смит, що був говернором нюйорського стейту чотирма наворотами, побудував много публичних будинків, між иншими і той.

ВСЕЛЕННА ОБМЕЖЕНА.

ТАК ВИХОДИТЬ З НАЙНОВІШИХ ДОСЛІДІВ УЧЕНИХ.

НЮ ЙОРК, 29. грудня. — Д-р Валтер С. Адамс, директор обсерваторії на горі Вилсона в Каліфорнії, викладав перед Американським Товариством для розвою науки про всесвіт і доказував, що світ є обмежений. Він твердив, що колиб людина вийшла з одного місця і гнала довкола як світло, то вона певно повернулаб на давнє місце.

ФОРТЕПЯН ВАҐНЕРА НА ВИСТАВІ.

БУДЕ ВИСТАВЛЯТИСЯ В 20 АМЕРИКАНСЬКИХ МІСТАХ.

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — В короткім часі привезуть до Ню Йорку з Байрайту в Німеччині фортепян великого німецького композитора Ріхарда Ваґнера. Фортепян цей є американської роботи, а славний тим, що при нім компонував Ваґнер свою останню оперу „Парсиваль". Тепер його будуть показувати по американських містах, а по оглядинах відішлють назад до Байрайту, де находиться славний театр Ваґнера і музей, у якім заховані памятки по тім славнім на цілий світ композиторі.

БЕРД ЗНАЙШОВ ЗЕМЛЮ.

ТАМ, ДЕ МАЛИ БУТИ ВІЧНІ ЛЕДИ.

З КОРАБЛЯ СИТІ ОВ НЮ ЙОРК, 28. грудня. — Полярний дослідник Берд доносить, що за ледяним валом, який замикає вхід до полудневого бігуна, показується земля. Берд казав пробивати ледяні стіни і буде старатися дістатись на ту землю санками.

ХОЧЕ ЗАСНУВАТИ ТРЕТУ ПАРТІЮ.

БО СОЦІЯЛІСТИ ВЖЕ НІЧОГО НЕ ОСЯГНУТЬ. САМА НАЗВА ВІДТРУЧУЄ ЛЮДЕЙ ВІД ПАРТІЇ.

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — Відбулася тут дебата між Павлом Бленшардом, редактором видавництва „Нейшен", і соціялістичним провідником Норманом Томасом. Бленшард заявився за створенням третої, цілком нової прогресивної партії. Він є тої думки, що соціялісти нічого не діпнуть. Їх партія розкладається. Американський нарід упереджений до назви „соціяліст". А Норман Томас твердив, що саме тільки соціялістична партія може згуртувати маси під свій стяг і створити трету сильну партію. При послідних виборах соціялісти вправді втратили, але то через те, що багато з них голосувало на Смита.

НЕ БУДЕ ІНТЕРВЕНЦІЇ.

З КОРАБЛЯ ЮТА, 28. грудня. — З поворотом Гувера до Злучених Держав можна вже спокійно оцінити ту прислугу, яку зробив Гувер Злученим Державам своєю поїздкою по Полудневій Америці. Найважніше те, що він зєднав держави Полудневої Америки тим, що запевнив їх, що Злучені Держави рішучо не хочуть брати ніякої участи в ніякій иншій інтервенції. Бо до Нікараґви бралися тільки тому, щоб охоронити життя і маєток американських горожан. Ніякого аґресивного пляну Злучені Держави не мали і не мають.

АВРАМЕНКО ОРҐАНІЗУЄ ШКОЛИ ТАНКУ.

Відомий український балетмайстер Василь Авраменко, що прибув до Ню Йорку, почав тут організувати свої школи українського національного танку.

В першу чергу п. Авраменко має на меті зорганізувати свої школи в Ню Йорку та в його околицях.

Для підготовчої праці по організації шкіл п. Авраменко виїхав до Ньюарку, Елізабету, Перт Амбою, Пасейку, Бейону й до инших близчих місцевостей.

В своїх школах В. Авраменко буде вчити артистичного виконання українських національних танків дітей, підлітків і дорослих.

Школи його в Канаді та в Дітройті, Клівленді й инших містах Злучених Держав користувалися величезною популярністю та успіхом.

РОЗПОЛІТИКОВАНИЙ ПРОРЕКТОР.

„Подвиги" польських корпорантів на львівських високих школах не вгавають і досі. Дальше тревають викидування українських студентів з викладових саль та скидування відзнак. Між иншими трапився 24. XI. ц. р. після викладу в одній з саль львівського університету такий випадок. Корпоранти запримітили у студента II р. прав Володимира Брановського тризуб на блюзці й домагалися, щоби скинув відзнак. Коли він рішуче відмовив, завели його силою до канцелярії ректорату. В канцелярії проректор о. Ґерстман приневолив Брановського зняти тризуб. О. проректор взяв тризуб і обіцяв віддати його аж по скінченню академічного року. Свій вчинок мотивував о. Ґерстман розпорядком сенату про заборону носити якінебудь відзнаки. До речі кажучи, про цей розпорядок висловився секретар львівської політехніки, що він зовсім невикональний. Існує він мабуть на це, щоби якінебудь леґалізувати самовільні ексцеси польських корпорантів.

Додамо лише, що польські й жидівські студенти носять відзнаки, які кому подобається, й їх не приневолює ні ректор, ні проректор скидати відзнаки. Видно, що розпорядок звернений спеціяльно проти Українців. — („Новий Час").

ТЕМНА ХРОНІКА.

Шпитальний послужник з Олеська Мартин Маріян Кошиковський навчився проганяти духів з хат селян, що мали гроші та клопоти. Коли треба було, лікував він їх карточками та водою так довго, що селяне в околиці Щирця повідомили про це поліцію. Кошиковський буде розмовляти з духами півтретя місяця у вязниці. — У Ляшках Горішних (Бобреччина) невідомі бандити вбили сокирою господаря Тому Ваника. — У Кукілівці (Ряшів) бандити вдерлися через дах до господаря Пйотрковського, поранили його і забрали... 2 долари — 4 місяці вязниці дістав львівський „злодій з переконання" Бірґер, який хотів продати вкрадені з костела хідники. — У селі Смолин (Рава Руська) гості на весіллі Василя Верхали почали стріляти з рушниць „на многая літа" так нещасливо, що вбили молодого.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ.

PROTEST AGAINST POLISH OUTRAGES.

—o—

AMSTERDAM, NEW YORK, UKRAINIANS PROTEST POLISH OUTRAGES.

A special meeting of American citizens of Ukrainian descent sent, on December 3, the following telegram to Honor. Frank B. Kellogg, the Secretary of State, Washington, D. C.:

"The American citizens of Ukrainian descent, residing in Amsterdam, N. Y., and vicinity, assembled at special meeting held December 2, 1928, at Ukrainian Hall, at Amsterdam, N. Y., adopt the following resolution as protest against merciless persecution of Ukrainian people in Eastern Galicia by Polish Government.

"Whereas, the Polish occupation of Ukrainian territory, against the will of the Ukrainian people and against the principles proclaimed by President Wilson, interferes with the peaceful organization and development of the Ukrainian nationality;

"Whereas, the Poles after occupation of Ukrainian territory by pillaging and by terrorizing our people, their institutions, by carrying on an active agitation for their imperialistic purpose, to destroy and denationalize Ukrainian nation;

"Be it resolved that we, the citizens of the United States of Ukrainian origin, do hereby unanimously express our feeling of indignation against such Polish persecution, and protest energetically against said occupation, outrages, and intolerance by the Polish militaristic power.

"And be it further resolved that we respectfully appeal to American Government, to demand from the Polish Government to stop further outrages against the Ukrainian nationality and to carry out the promises and guarantees given to the national minorities, including our brothers and sisters, Ukrainians.

"Committee:

"Wm. Mychalchuk;
"Theodore Siurko;
"Stephen Chupka".

ЧИ РОСТИНИ ВМІЮТЬ ДУМАТИ?

На це питання можна би відповісти усміхом... Одначе досліди в тому напрямі виказали ясно, що ростини таки трішки-трішки думають, звичайно тільки відносно їхнього істнування.

В 1921 р. панувала у Франції посуха, котра почалася вже місяцем лютим. Мимо цього збіжа, а головно пшениця найшла спосіб видобуття потрібної вогкости. Тоді то ростини, розвинувши добре свої стебла на поверхні і побачивши, що води нема, зараз цілу свою силу звернули в корінь, котрий місяцями сягав два метри в глиб, бо там щойно находили потрібну воду. Рівнож подібний випадок в цьому роді трапився з пшеницею і з буряками. Ці останні дуже гарно розвивалися, але коли через 3 місяці не впав ні капля дощу і буряки дещо зниділи — виявилося, що вони корінням глибоко в землі шукали потрібної їм до життя води.

НАШІ АРТИСТИ В БЕРЛІНІ.

Цими днями відвідав Берлін, переїздом до Кельна, наш заслужений артист-співак Модест Менцінський, що, як довідуємося, дістав запросини співати в берлінському радіо. М. Менцінський задумує проспівати низку українських народніх пісень і инших композицій так, як це передше з великим успіхом зробив у Стокгольмі. Концерт Менцінськго відбудеться імовірно після Різдвяних Свят. — У грудні і в лютім дасть два концерти в Берліні Л. Колессівна.

НОВА ОБУВА.

Останнє слово дамської моди в Лондоні — черевики з жабячої шкіри. Після змій, крокодилів і рекінів прийшла черга і на жаби. Фабриканти впевняють, що ця шкіра не лише дуже оригінальна своїм кольором і виправкою, але і незвичайно практична. За черевиками прийдуть також дамські торбинки і пояси з цієї шкіри. Жаби, з яких роблять ці предмети, на жаль, живуть у південній Африці. Фабриканти кажуть, що наші для цього непридатні.

ФІЛЬМА „ТАРАС ШЕВЧЕНКО" З ПОЛЬСЬКИМИ НАДПИСАМИ.

Фільма „Тарас Шевченко", що йде тепер у салі „Народнього Дому" у Львові, має польські надписи. Такий є закон від 1924 року, що не дозволяє ніяким фільмам у Польщі мати надписи в іншій мові. В Ужгороді наші земляки можуть виставляти фільми і в рідній мові.

ВІЙСЬКОВІ ЗЛОВЖИВАННЯ В ПОЛЬЩІ.

172 новобранців мусять стати ще раз перед комісією, бо військова слідча влада ствердила зловживання одного члена комісії, лікаря-майора д-ра Урбановіча. 32 „штучно" звільнені з війська новобранці опинилися в тюрмі.

НОВИЙ СПОСІБ НА БЕЗСОННИЦЮ.

В одній великій римській санаторії найшли прегарний спосіб на безсонницю. Постелі недужих, яким не помагали ніякі штучні середники на сон, накривали чорними простиралами, а стіни спальні вкрили чорною оббивкою. Недужі дуже хутко засипляли в таких кімнатах і тепер цей спосіб приноровлений у ріжних шпиталях.

БАВЛЯТЬСЯ...

Недавно в Вишневці, кременецького повіту, урядили собі Поляки забаву. Відбувалася вона в соймиковій ремісничій школі і складалася з танців, пиятики і бійки. В часі тої забави гості, нібито сметанка місцевої польської інтелігенції — так межи собою пересварились, що стали обкладати один одного стусанами, при чому керовник школи Бачинський так набив по лиці свого колегу професора рільничої школи, що того відливали водою. Потім виникла загальна бійка, де кількох гостей потурбовано. Тут часто улаштовуються забави з такою програмою. Два роки тому при старості Робакевичові пяні гості почали стріляннину „на віват" і ранили одного хлопця з притулку. Щож робити, комусь весело...

ГОЛОДНІ СЕЛЯНЕ ШУКАЮТЬ ХАРЧІВ У ПОЛЬЩІ

СЕЛЯНЕ З СОВІТСЬКИХ РЕПУБЛИК ПЕРЕХОДЯТЬ ПОЛЬСЬКИЙ КОРДОН, ЩОБИ ДІСТАТИ СОБІ ПОЖИВИ.

ВАРШАВА (Польща), 29. грудня. — З совітсько-польського кордону повідомляють, що прикордонна охорона що дня затримує селян з радянщини, які стараються перекрастись через кордон до Польщі. Затримані селяне просять польську сторожу перепустити їх, щоб дістати собі хліба та инших харчів.

Вони говорять, що радянська влада не дає їм дозволу на перехід кордону, щоби вони своїм шуканням харчів у сусідній державі не дискредитували радянського союза.

НАРЕШТІ ДОГОВОРИЛИСЯ.

СКЛИКАННЯ МІЖНАРОДНЬОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПО РОЗОРУЖЕННЮ ПРИЗНАЧЕНО НА 15. КВІТНЯ 1929 Р.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 29. грудня. — Підготовча комісія по скликанню конференції для вироблення пляну розоруження держав вирішила скликати таку конференцію на день 15. квітня 1929 р. Цей термін призначений після того, як зясувалося, що майже всі держави, включаючи й Злучені Держави, не мають застережень проти цього.

На 11. березня призначено засідання комісії по виробленню методів контролі виробництва зброї та воєнних приладів. Ця комісія мусить установити точну кляcифікацію того, що відноситься до воєнних засобів.

ЗНАЙШЛИ ЗАПИСКУ АМУНДСЕНА.

ТРОМСО (Норвеґія), 29. грудня. — Вода принесла до норвежського берега фляшку, в якій знайдено записку, підписану іменем Амундсена. В тій записці описана трагічна загибіль гидроплана „Лятам", на якому Амундсен з чотирма иншими летунами поспішав на допомогу залозі „Італії".

Тепер стараються точно встановити, чи дійсно це автентична записка, що написана рукою Амундсена, а не якенебудь чергова містифікація.

БРАТАЮТЬСЯ.

БУВШІ ВОРОГИ, ЛЕТУНИ НІМЕЦЬКІ ТА ФРАНЦУСЬКІ ТОВАРИШУЮТЬ.

ПАРИЖ (Франція), 29. грудня. — Перший раз в історії французького воєнного летництва німецький летун витається в Парижі з Французами. Німецький герой, летун Удет, що підчас війни збив 70 антантських літаків, прибув у Париж до клюбу французьких військових летунів.

Тут його представив своїм товаришам Французам-летунам капітан Фонк, що також підчас світової війни збив 90 німецьких літаків. Бувші вороги Французи з ентузіязмом витали Удета як героя й лицаря.

НЕМА ОПОЗИЦІЇ.

ОПОЗИЦІЯ В РУМУНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ НЕ ВИСТУПАЄ ПРОТИ МАНЮ, ЧЕКАЮЧИ ДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ЙОГО ПОЛІТИКИ.

БУКАРЕШТ (Румунія), 29. грудня. — Уряд Маню в близчих часах не буде мати трудности виконувати накреслену ним програму своєї діяльности. Депутати, що належать до Ліберальної Партії Братіяна, а також депутати від національних меншостей, відмовилися від критики „престольної промови" та державного буджету. Вони заявляють, що тепер ще не можна знати, якою в дійсности буде політика Маню. Представники меншостей просять Маню, щоби він дав їм голоси в комісії, яка буде виробляти новий закон у справі забезпечення прав ріжних національностей.

ГОТУЮТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ.

В БРИТІЙСЬКІЙ ІНДІЇ ГОТУЮТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ ЗА ДОМІНІЯЛЬНІ ПРАВА.

КАЛЬКУТА (Індія), 29. грудня. — Конгрес всеіндусів та мусульманської ліґи ухвалив резолюцію про домініяльні права Індії. Резолюція ця компромісова, запропонована відомим індуським провідником Ганді.

В ній Індуси попереджують британійський уряд, що коли з кінцем 1929 р. Індія не буде мати домініяльних прав, то вони розпічнуть боротьбу з Британією. Тоді Індуси припинять плачення податків та почнуть бойкотувати представників британійської влади. Притім конгрес заявляє що домініяльна конституція мусить бути вироблена на основі доповіді Нeру, а ні в якому разі на основі праці комісії Симона, до якої Індуси ставляться з недовірям.

НІМЦІ ВІДБУДОВУЮТЬ ФРАНЦІЮ.

БЕРЛІН (Німеччина), 29. грудня. — Франція передала Німцям контракт на величезні будування на рахунок репарацій.

Всі законтрактовані роботи оцінюють на 45 міліонів марок ($11,000,000). Німці взялися збудувати корабельно-будівельний док (причал) у Бордо, змодернізувати пристань на Сені, збудувати величезну гидростацію в Пірінейських горах та инше.

Дотепер Німці працюють над відбудовою півночи Франції, знищеної війною. Нові контракти дадуть працю більшій скількости німецьких робітників.

РОЗКЛАД ЧЕСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

ПРАГА (Чехословакія), 29. грудня. — З опублікованого повідомлення Центрального Комітету чеської комуністичної партії видно, що партія переживає тяжку кризу.

Центральний комітет констатує, що багато чеських комуністів ще не засвоїли нових інструкцій Комуністичного Інтернаціоналу. Тому партійний конгрес відкладається на неозначений час, поки закріпиться в партії нова політична лінія.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За оголошення редакція не відповідае.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N

ЯК РОЗУМІТИ АМЕРИКАНІЗАЦІЮ

Недавно тому відбулася в Ню Йорку конвенція Джуіш Велфер Борд, в якій взяли участь два представники американського уряду: заступник президента Дос і секретар фльоти Вилбур. Оба вони виголосили довші бесіди.

Конвенція відбулася в присутности 300 делеґатів в будинку Джуіш Комюніти Сентр, який посвячено тому три роки в присутности президента Кулиджа. Конвенція радила саме над тим, як поширити діяльність тої орґанізації, що мае у своїм заряді 139 будинків вартости $19,3000,000 і докінчуе тепер будову 12 нових, що коштуватимуть $4,800,000.

На тій конвенції говорив суддя Лєман про цили отої жидівської орґанізації і підніс таке:

Ціль тої орґанізації та, щоби виховати добрих горожан, котрі би вміли розумно жити і добре думати. Таких американських горожан жидівського походження можна виховати тільки в жидівських центрах, бо тільки в тих осередках можна довести до цего, що Жиди, хоч остануть Жидами, будуть заразом і добрими американськими горожанами. Жидівських осередків не заступить молоді того рода орґанізація як Йонґ Мен Крісчен Ассосіейшен. Бо тільки старше, доросле жидівське покоління може виховати нове жидівське покоління. А коли те старе покоління не буде мати впливу і цего не доконае, то на тім втратить не тільки жидівство, але й американська суспільність.

Такими словами схарактеризував суддя Лєман діяльність отої жидівської орґанізації, яку відвідував президент Кулидж, а на якій явилися тепер два високі урядовці. У своїй промові заступник президента Дос вихвалив Жидів під небеса за їх жертвенність і привязання до свого племени. Він підніс, що мабуть тому, що Жидам довелося стільки терпіти, вони так дуже відчувають і розуміють потребу жертвенности. Бо у Жидів жертвуе найбогатший і найбідніший. Жертвенність стала у них неначеб другою релігією і звязала їх в одну велику родину.

Найвищі американські урядовці розуміли добре, що ця жидівська організація на ділі скріплює Жидів в Америці, що вона їх національно обєднує і продовжує їх істнування як Жидів. Мимо цего і президент Злучених Держав і другі попирають ту орґанізацію. Значить і годяться з тим, що жидівська орґанізація може краще виховати жидівських дітей на порядних людей як яка інша, та що більша буде користь Америці з тих добре вихованих дітей, ніж з тих, які булиб виховані иншими, що не розуміють душі дітей.

СИЛА ДУХА Й ВИТРЕВАЛІСТЬ ВЕДУТЬ ДО ПОБІДИ

Український нарід через свої хвилеві політичні невдачі на протязі минулого десятиліття дуже зневірився у власні сили. Те видно із міжпартійної гризні в краю, те видно на основі ріжних, навіть угодових орієнтацій, те зневірення слідне й нині в Америці, де наша суспільність якось байдужно (на загал взявши) відноситься до погромів, які Поляки зробили нашим братам в Галичині.

Констатуючи, з болем серця, це наше недомагання, цей брак нашої сили духа, нам треба собі сказати, що ми не маємо права впадати на дусі, але мусимо всіма силами, з вірою в слушність нашої справи, боротися аж до побіди.

В нашій боротьбі гарний примір дають нам Німці.

Німці 10 років тому назад були страшенно побіджені. Проти Німців пішов цілий світ, „Версальським диктатом" обеззброєно Німеччину, до 100,000 війська, велику часть німецької території відірвано, кольонії забрано і в додатку наложено на Німеччину високе воєнне відшкодовання.

Щоб упокорити Німців, Антанта окупове на довший час Рурщину і часть Надренії, щоб видушувати воєнне відшкодовання від знеможеної Німеччини. Словом, у найжорстокійший спосіб душено Німеччину. Антанта вже кілька років тому назад була для Німеччини різником, який рівночасно корові і горло підрізуе і молоко доїть!

Всякий інший нарід в положенню Німеччини бувби пропав, розсварився і заїв сам себе братовбийчими спорами й бійками. Німці натомісць у найтяжчий час у свойому житті сказали собі: Чим більше у нас є ворогів, то тим більша буде наша слава, коли ми їх поборемо. Щоб одначе побороти ворога, то треба сили духа, яка на ділі проявляється в заповіди життя: „не ридай, а здобувай"!

Від осени 1918 року Німці, закусивши зуби від болю, зачали викрешувати із себе неімовірно велику силу духа. Вони 1) ясно означили своє трагічне положення і сказали собі: кінець домашним спорам, кінець ріжницям, які істнували між Прусаками, Баварцями, Австрійцями, Саксонцями і т. п., бо на світі є лише одні Німці і одна Німеччина (Фатерлянд). Німці, почувши ніж коло горла, сказали собі 2) у нас, Німців — хай буде кінець релігійній ворожнечі, бо наша Батьківщина потребує згоди — братньої згоди.

Дальше 3) На соціяльно-політичному ґрунті Німці теж обєднались, бо аристократи в роді Гінденбурґа, Людендорфа пішли до праці рамя об рамя із Штреземаном, Міллєром і т. п.

Робітник німецький не кинувся „різати і проганяти", із демократичної республики „панів" професорів університету, панів докторів і т. п., але сказав до них: Ви думайте і видумайте своїми мозками ідеї і винаходи, а я біля варстату нераз в 10-годинному дні тяжкої праці дам світови „продукт німецької культури".

Обєднані Німці згідливо взялися до праці і на гнет і погрози Антанти відповіли а) на культурно освітній ниві „німецькою наукою і розцвітом її", б) на технічному полі німецькими винаходами (машинами, виробами в індустрії, літаками, цепелінами, хеміκаліями і т. п., в) на економічному полі — ощадністю, кооперативами, банками, солідною торгівлею, г) на політичній ниві — обєднаним фронтом без орієнтації на чужі сили.

Здрігнувся світ перед німецькою силою духа, перед німецькою витревалістю і перед німецьким одноцілим національним фронтом.

Світ запропонував Німцям 1) плян Доса відносно воєнного відшкодовання, 2) льокарненський договір, яким запрошено Німців до „ліґи держав", 3) Келлоґа договір, а незабаром запропонує і 4) ревізію версальського договору.

Через свою згідливість і силу духа — сьогодня Німці мають і славу і силу і запевнене завтра в історії.

Д-р В. Клодницький.

ВЕЛИКІ ХИБИ У ВСЕНАРОДНІЙ БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНИ

ВБУ — надзвичайно цікава установа. В книзі про досягнення революції сторінки про ВБУ були-б, може, одні з найяскравіших і найпоказніших. Всенародню Бібліотеку України утворила революція. Це не просто гарні слова.

У дні, коли над країною палали заграви громадянської війни, коли повсталі селяни палили старі „дворянські гнізда", коли повстанські загони займали ґрафські палаци й князівські маєтки, — в ці дні покладено було початок ВБУ. Із зруйнованих поміщицьких садиб звозили до Київа багатотомні бібліотеки з Вольтерами та Руссо, старовинні фоліянти в шкіряних оправах, перґаментні сувої манастирських рукописів. Дорогі манускрипти. Книжки старого друку. З панських будинків, що їх, утікши за кордон, покинули капіталісти та аристократи, привозили сюди величезні бібліотеки, твори російських і закордонних клясиків, колекції книжок із мистецтва й ріжних галузів знання. Звідусіль звозили архіви, документи, історичні матеріяли, комплєкти ґазет та журналів, цілі гори брошур.

Це був якийсь стихійний рух.

Він перекинувся й за кордон. Українські робітники-еміґранти з далекої Канади, прочувши, що вільна Україна утворює свою всенародню бібліотеку, почали присилати до Київа комплєкти американських українських видань.

Уряд спеціяльним декретом зобовязав усі видавництва надсилати до ВБУ по одному примірникові всіх книг, ґазет, журналів, листівок.

Книжне багатство ВБУ зростало неймовірно швидким темпом, дійшовши за кілька років величезного числа — 2 міліони томів. Такого швидкого зростання не знає жадна бібліотека в світі. Це — темп революції.

ВБУ одразу стала одним із найбільших книгосховищ у світі. Вона мала стати й одною з найбільших бібліотек. У брошурі, що її випустила ВБУ 1923 року, сказано: „Перед Всенародньою Бібліотекою України, заснованою 15 серпня 1918 року, стоїть завдання: стати великою бібліотекою універсального типу, на зразок національної бібліотеки в Парижі, Бібліотеки Британського музею, бібліотеки Вашинґтонського конґресу, громадської бібліотеки в Ленінґраді". Далі в цій самій брошурі читаємо: „Навіть більше — вона має ще й спеціяльне завдання: зібрати всю літературу про Україну та про український нарід і цим стати жерелом українознавства в найширшому розумінні цього слова".

Високі цілі. Відповідальні завдання. Добрі наміри.

Та ось минуло вже 10 років з дня орґанізації ВБУ. Стихійний рух, що утворив бібліотеку, давно замінено методичною й орґанізованою допомогою бібліотеці від уряду, систематичним заповненням її обовязковими примірниками всієї друкованої продукції всіх друкарських машин СРСР.

Та й тепер іще ВБУ дуже мало подібна до бібліотеки, про яку говориться в цитованій брошурі. Навіть зовсім неподібна...

Чи так це?

На жаль, так.

Ось, наприклад, ви зацікавилися історією картоплі, місцем її в сільському господарстві УСРР. Але в катальоґах ВБУ про картоплю — жадної картки. І на те, щоб розшукати матеріяли в науковому відділі, можна згаяти день і два і нічого не знайти. Довідне бюро бібліотеки радить том.. енциклопедичного словника Брокгавза.

— Ну, що-ж, — скажете ви, — випадково нема тут книжки про картоплю. Чи можна з цього судити взагалі про всю бібліотеку?

Але вважайте: по-перше, на Україні під картоплею — міліон десятин, і по-друге, коли про це запитали Нюйорську, а не Всеукраїнську бібліотеку, то за 20 днів після запитання вона докладно відповіла на це запитання й додала досить солідний реєстр книжок і журналів, серед них і українських, із матеріялами про картоплю.

Чи-ж не свідчить це про дещо?

А коли історія з картоплею повторюється? Коли на силу-силенну инших запитань ВБУ не може дати ні книжок, ні поради, тоді як закордонні бібліотеки докладно відповідають на них?

Ви, скажете: це свідчить тільки про те, що погано складено бібліотечні катальоґи, про те, що погано поставлено довідне бюро.

Але цього цілком досить, щоб робота всієї бібліотеки зійшла на нівець.

Є ще багато дечого, на що можна поскаржитися.

Чи можна уявити собі, щоб бібліотека в Київі не могла видати для довідки комплєкту київської „Пролєтарської Правди" за 1926-ий рік?

ВБУ не може!

Все це — окремі приклади, і сотні читачів ВБУ на власному досвіді перевіряють їх.

Та є й такі факти, яких звичайний читач не може перевірити. Читач знає й бачить одно: з катальоґами й одержуванням книжок не все гаразд чи, певніше, все не гаразд.

Читач не знає, що, наприклад, усі ґазети СРСР, цілі гори друкованого матеріялу лежать укриті порохом, і їх нещадно руйнує час. Нічого й говорити, що в цій паперяній поводі, що залила два поверхи, знайти потрібний там комплєкт не можна. Ґазет не тільки не розсортовано, вони не тільки не ґотові для користування, а чим більше їх набирається, то тяжче стає запобігти їхній остаточній загибелі.

В жахливому стані й багатющий відділ ґрафіки. Повнісінький хаос і тут. Так звана „воляниция", надзвичайно цінний скарб для майбутніх істориків, накази, розпорядження, оголошення — всего цього не датується, отже воно втрачає свою вартість...

А книжки? Страшний ворог бібліотечний — книгоїд завівся на полицях книжного скарбу ВБУ, спокійнісінько собі живе тут, і ніхто його не турбує. Здорових книжок не відокремлено від хворих. Хворих не дезинфікують. І книжкам загрожує небезпека...

Сумна картина. Бібліотека, яку утворювали з таким ентузіязмом, цінні скарби якої революція здобула для мас, — лежить мертвим, невикористовуваним капіталом і частинами гине.

— А що-ж зроблять ті, кому доручено книжні багацтва, ті, хто відповідає за бібліотеку? Вони, безперечно, бють на ґвалт? Вони, звісно, кличуть на допомогу радянську громадськість? Сиґналізують небезпеку? Адже все це робиться в Київі, в культурному Донбасі України!? Адже одній із найцінніших шахт загрожує небезпека!?

Насправді нічого цього нема. На жаль, вони занадто спокійні!

У ВБУ справа стоїть не гаразд.

Книжні багатства, що їх завоювала революція, мало приступні для мас. Це ми з великим жалем кажемо перед лицем усієї радянської громадськости.

І. Сип.

„Пролєтарська Правда".

Анґел Каралічев.

НАЙМИЛІШЕ.

(З болгарського)

Люди зі села Айдуду мали великі карі коні з буйними гривами. А як вони чвалали рівниною, розвівав вітер гриви, під копитами робилися калабані. Дядько Мінчо не мав ні одного коня. За молодих літ він був дуже богатий. Пальцями вказували на нього в цілому повіті тай вже здалека здоймали Айдудучани перед ним шапку. Це не було без причини. Дванацять коней бігало на його тоці, а пшениця аж розпирала стодоли. А тепер по подвірю увихалося ціле стадо чужих курей, вечером же кози з чверть села скакали через напів розвалений пліт і обгризали молоденькі пароcти вишень у запустілому саді. В листю нишпорив Сивчо, старий, сивий осел, одиноке живе сотворіння, яке ще мав старенький Мінчо на цьому світі.

Остання надія старого то був його двацятьлітній син. Тому два роки поцілував він поморщену руку батька Мінча та пішов за Родопи (гори). А минулого літа одного липневого вечора прийшов із міста кулявий Лазар і пристанув перед Мінчовими дверми. Закликав глухо:

— Ти вдома, Мінчо?

— Так, деж би! — відізвався старий.

— Ходи, скажу тобі щось про Бояна.

Задріжало серце в старенького, стягнулося.

— Не трівожся, Мінчо, але я приношу тобі недобру вістку: вони вбили Бояна. Він поклав свою відважну голову за поневолену Македонську землю. В ґазеті написано. Він держався відважно.

Старенький батько сперся об трухляву стіну, бо захитався. Захиталася також його завмерла хата. Довго стояв наче закаменілий. В ухах йому дзвонило. Не знав, що сказати Лазареві. Блудними очима глядів на нього тай ледви зважився сказати:

— Вбили, кажеш? Алеж Лазаре, хто вбив мого хлопця?

— Як це можна знати?

— Не знають цього? То я вже його більше не побачу, мого Бояна?

— На тамтому світі, дядьку Мінчо, там його небаром побачиш.

— Небаром?

Старенький батько зайшовся сльозами та втирав ліктем очи. Кулявий Лазар поштильгукав долі вулицею...

Дядько Мінчо перейшов зарослими бурянами подвірям попри шпихлір, потрутив двері від толоки тай вийшов. У душі чув тяженький біль. Перед його замряченими очима колихалися дерева, зломане колесо, що богато літ стояло під плотом, затоплене в мріях про білу дорогу посеред піль, на яких хиталося колосся і волошки, — покотилося.

Дядько Мінчо зігнувся, хотів сісти під рісною, конаристою грушею. Грушки, червоні від сонця, звисали яко ковтки, при найлекшому подуві вітру відривалися та вдаряли об землю.

Дядько Мінчо сидів там до півночі, сиву голову похилив і спер на руки. Думав над цим, що ще йому осталося на цьому грішному світі. Хто в будуччині подасть йому шматок хліба? Куди йому йти? І він не знав, що йому почати. Як місяць підплив дуже високо і подув свіжий леґіт, старенький вспокоївся та нараз почув біля вух якийсь теплий подих. Звернув голову та побачив пару великих очей. Гляділи на нього з любовю й смутком. То був Сивчо, що з похнюпленими вухами підійшов до нього, начеб хотів сказати йому:

— Доки моя спина сильна, не піддавайся біді!

Дядько Мінчо обняв його за шию й оба приятелі зрозумілися.

На другий день на великій дорозі показався дядько Мінчо тихий, згорблений. Очи його були червоні, запалися глибоко. Шапка тяготіла йому дуже. Правою рукою вів Сивча за вуздечку, осел ніс на спині два коші достиглих грушок.

— Куди Бог провадить, дідусю? — спитали його дві селянки.

— Везу грушки на базар.

Обі жінки зиркнули в коші.

— А дивися но ти! Таж це не грушки, а щире золото!...

• •

Цього літа груша не зародила.

Дядько Мінчо думав і думав, що йому тепер діяти, щоби заробити бодай що-то, щоби було щось на зиму. Богато він не потребував. Коби лише хліб! Дрова вже сам збиратиме собі в лісі. Щоправда вже геть був обдерся, алеж одежину можна полатати, ще трохи поносить... Ніщо не приходило до голови. А холодний вітер здував жовте листя з груш.

Раз у суботу рано в ранці вибрався дядько Мінчо із Сивчом у місто. Селяни чудувалися:

— Чого цей глухий дід шукає на базарі? Не має нічого продати, а щоби щось купити — на це не має ні шага. Він зсунувся з глуздів...

Пізно ввечір вернувся дядько Мінчо в Айдуду. Прийшов сам один. Сивча вже не було з ним. Продав його, а гроші мав у хустині за пазухою.

Ввійшов у хату. Стояв довго неповорушно та задумано перед холодною ватрою тай знову вийшов.

На дворі завивав холодний осінній вітер.

Старенький ступав у темряві через подвіря до стайні, де ще вчора був привязаний Сивчо. Мимоволі став обмацувати жолуб, чи є там сіно на ніч. Але нараз опамятався. Почув страшну пустку. Йому стало ясно, що згрішив тяжко, бо продав наймиліше, що мав після Бояна на цьому світі...

Дядько Мінчо вдивлявся в темну, шумлячу грушу, витягнув хустину з грішми, розвязав ґудз та став перебирати пальцями між банкнотами.

— Навіщо мені цих ганчірок, коли не маю нікого, з ким би побалакати вечером?

І завив сильний вітер, схопив із рук старого паперові гроші та розвіяв їх по сплячому селі...

(Переклав **М. Недільський**).

ДАВНІ І НОВІ ЗНАКОМІ.

Воно трохи дивно, але факт є фактом: я їздив недавно до Варшави.

Одні скажуть: — Ага! Певно по якусь субсідію, або посаду.

Другі здвигнуть раменами: — І якої биди він там пхаеться?

Треті не повірять: — Український письменник до Варшави?!... А хтож йому дав на білет?

А всетаки я їздив...

Маю в Варшаві знакомих і до них навідувався, бо... прислали гроші на дорогу.

Мої знакомі (нехай діється воля Божа). — Поляки і то не звичайні Поляки, а богаті та високопоставлені. Пізнав я їх ще в Умані, коли блукав з Галицькою Армією по Наддніпрянщині.

Пізнав я їх підчас пожежі цілого краю, коли кров була дешевшою як кринична вода, а людське життя менше вартне від крісової кулі.

Провів я з ними не одну гарну хвилину, бо мої знакомі були людьми щирими, а ліпше говорили по українськи, як український міністер освіти. Неодин літній вечір, коли за містом ущух гамір боротьби, пересидів я з ними, на спокійній гутірці.

Потім дієва хуртовина розметала нас по широкому світі. Моїх знакомих позбавила 5,000 десятин, а мене волі. Вони опинились у вільній Варшаві, а я у... Львові.

Недавно дістав я від них запрошення і радо скористав з нього. Приїхав, привитався і розглядаюся.

Нічого не лишилося з давного побуту в Умані.

Але — Боже мій! — вибиралися люде може й серед ночі, не могли нічого взяти. Зате душі певно сі самі з собою забрали.

Сів, розбалакалися. Немовби ми вчора розійшлись, навязую до останньої розмови з Уманя:

— ...Бачите, не так воно вийшло, як ми сподівалися!...

— Себто!? — питають мої знакомі.

— А от ми в Галичині...

— Ех! Ви хотілиб Бог зна чого! Щож хочете: школи маєте, свободу зборів теж, конституція вас хоронить, міжнародні трактати...

Я зробив таку міну, що господар дому ввірвав і замовк.

По хвилині я прийшов до слова.

— Якто? Ви переконані, що тут нема ніякої кривди?!

Господар притакнув головою: — Кривда є, але по нашім боці. Чи я не читав часописів!? Тероризуете польське населення Львова, за польську мову на вулиці бєте, здираете шапки. Бійтеся Бога! Яка держава може на це спокійно дивитися?!

Я мовчав. Прийшли мені на думку терористи з „Просвіти", „Маслосоюза", „Дністра", „Народної Торговлі", пригадалась панночка з подертою шапкою на Руській вулиці, розбита голова молодого студента за пластову відзнаку... Я мовчав, бо побачив, що мої знакомі лишили на Уманщині не тільки 5,000 десятин, хату, меблі і дивани, але й душу.

Душу, що була чутка на чуже горе, бо мала перед носом своє.

Галактіон Чіпка.

ДОРБО ПРОСВІТИ — ЦЕ ДОБРО ЦІЛОГО НАРОДУ, А ЗОСІБНА КОЖДОГО З НАС. ЦЕ ДОБРО СКРІПИМО Й ЗБІЛЬШИМО, КОЛИ НАЙДЕМОСЯ ВСІ ПІД ПРАПОРОМ ПРОСВІТИ І СТАНЕМО ЇЇ ЧЛЕНАМИ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТОЙ, ЩО НІЧОГО НЕ РОБИТЬ, — А НАРІКАЄ.

Прочитав я в „Америці" редакційну статтю під заголовком: „Американські Українці і події у Львові", та аж за серце мене взяло, як там пан редактор розплакався, що краєві ґазети неправдиво освітлюють активність українських іміґрантів в Америці, яку вони виявили з приводу листопадових подій у Львові. Коли числитися лише з тим, як пан редактор „Америки" реаґував на ті події, то треба сказати, що дійсно він має рацію. Але не слід йому забувати, що крім „Америки", „Січі", „Народної Волі" та „Щоденних Вістей", що однаково поставилися до урядження протестів проти польських варварств та до збірок на допомогу рідному краєви, є ще одна ґазета, голос якої далеко більше важить ніж всі голоси славного квартету від „Америки" до „Щоденних Вістей" включно. Це голос „Свободи", органу найбільшої української орґанізації в Америці, Українського Народного Союза.

Одинока „Свобода" підняла відповідну кампанію протестів та аґітувала за допомоговою акцією для краю, а плаксивий редактор „Америки", що так бідкається долею рідного краю, своїм слабеньким голосочком тягнув в квартеті пісню, що тільки хіба підривала протестаційну акцію. Він намагався на випередки зі своїми монархічно-соціялістично - комуністичними партнерами підорвати довіря до акції „Свободи" та „Обєднання".

Коли це йому не повелося, бо як не дувся пан редактор „Америки", то з того таки нічого не вийшло, крім хіба неприємного харчання. Тоді пан редактор почали плакати, що мало було протестів, що збірка випала не дуже добре і т. д. Ще лає старий край за те, що в краю думають, що тут було богато протестаційних віч, а на ділі було їх кілька на цілу Канаду і Стейти. От вам редактор. Думає, що коли він за 15 літ свого побуту в Америці не говорив навіть 4 рази на вічу, то люде „ждуть" по громадах аж на „Америку" і їх редактора, щоби скликати віче. Того певно ніхто і не діждався би. Віча були і відбуваються далі, тільки „Америка" і її редактор нічого про це не знають, бо їх така праця не обходить. А до того вони навіть не знають, як таку роботу вести.

На думку редактора „Америки" замало роботи тому, бо брак „центрального інформаційного бюра", „власних кореспондентів з краю", „церковний файт" і т. д.

По відомостям, які одержано з краю і які друкує „Свобода", бачу, що вона має постійний контакт з тими краєвими орґанізаціями, що є за боротьбою з Польщею, а проти угоди. Від них „Свобода" одержує інформації раз-у-раз. А коли були навіть якісь мильні відомости, то ми знаємо, що те саме було подане і в краєвих ґазетах, а до того мильну інформацію може подати й найліпше поставлене інформаційне бюро. Власних кореспондентів у краю „Свобода" має, — ми-ж їх дописи читаємо. Але знаємо, що їх відомости завжди будуть запізнені, порівнюючи з надісланими телеграмами.

Коли хто береться говорити про „церковний файт", хай не забуває за причину файту. Нападаючи на иних за „файт", пан редактор робить таксамо, як Поляки, що нападають на Українців за те, що ті „файтуються" проти польського панування на українських землях. Очевидно винний не той, що змушений боротися, а той, що нападає. Це зрозуміло для кожного, вміючого по здоровому думати.

Що правда, то все те, що написав пан редактор „Америки", цілковито тичиться його ґазети та його власної активности в українськім національнім життю в Америці. Коли редактор Америки хотів змалювати свою власну ґазету і свою власну діяльність — то це инша справа. Бо тоді його характеристика вірна, коли він представляє себе як типа, що стоїть на заваді ширшому розвиткови нашого життя в Америці, що гальмує всяку роботу других, а сам до ніякої не береться, що разом з своєю ґазетою здержує поступ американсько-української іміґрації і її змагання до обєднання і поширення та поглиблення нашого народного життя. Пан редактор звик зі всього робити „джовк". Та громадянство готово зробити собі „джовка" з пана редактора. Д-р Назарук, попередник пана редактора, повинен бути для нього доброю наукою.

І. Бондар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШАМОКІН, ПА.

Про се і те в нашій громаді.

Сей рік, що ось-ось скінчиться, — для нас, Шамокінців був досить тяжким. Від весни аж до осени майже в усіх копальнях з виїмком одної праця була устала, а майнери одинцем або громадками безцільно проходжувались по вулицях і надслухували, коли то знову загудять копальняні труби і коли зачнеться праця.

Так минула весна і літо і аж з осінню дався чути гук копальняних гудків, хоч не перазливий, однак радісний не тільки для майнерів, але й для усіх мешканців нашого міста. Відразу забулися всі злидні і все пішло новим життєм. Склепи і всілякого рода бизнеси йдуть повним трибом — головно тепер перед „Кризмусом". Куди не глянеш, всюди повно, — а найбільше жінок. Купують, купують і носяться з купованим в обох руках наче правдивий "Saint Nicholas" тай все одна перед одною жалується: „Я ще забула одно купити". „Ось се мені здалося би", або „дивіться кумо, яке вон тамтого краєне, але нині вже запізно, ходіть, кумо, бо вже перша година, старий з майнів прийде, а обіду нема, буде сварити!"

Прийшов старий, в фронтрумі і дайнінг-румі повно клунків — глядить тай: „Гей! стара, — а ти де ся муфуєш, що так всьо накупила?" „Та, ні, я була хвилину в місті — от купила для тебе нектай, панчохи і бедрум-сліпс".

„Гм! Та того всего і на „Дзьондзого мувінг трок" не-заробиш. От бабські витребеньки". Махнув зрезиґновано рукою, закурив файку тай взявсь переглядати „Свободу".

„Здорові були, дядьку! Як проживаєте, що нового в нашій „Свободі".

„Всьо гаразд, дякувати Богу. Сідайте. Я от так по роботі читаю „Свободу", як то там Поляки знущаються над нашим народом і як тут в Америці наші громади збирають жертви на старий край, — устроюють концерти, представлення, листопадові свята — а у нас наче завмерло народне життя. „Робте і Ви даштo і напишіть до „Свободи", штоби люди знали, што і ми живеми".

„Добре, дядьку, ми вже нашу роботу зачали і незадового будете читати в „Свободі" і про нашу громаду".

Старий Н. зрадів такою новиною і на пращанне вже в дверях шепнув мені: „а притім абисте не забули даштo і на старий край шмарити".

Листопадове свято в нашій громаді відбулося тим, що о. Олексів виголосив в церкві патріотичну проповідь, згадуючи про національний зрив в листопадові дні 1918 р. і відправив панахиду за поляглих героїв Української Армії. Підчас панахиди гр. Шаршонь зібрав дрібними датками понад 36 долярів, і заряджено дальше збирати, щоб вкоротці вислати 100 долярів на Дім Українських Інвалідів у Львові.

В неділю 13. грудня с. р. відбулося в нас представлення „Свекруха". Церковна галя була виповнена своїми і позамісцевими гістьми.

Режисер А. Дроздяк доложив усіх своїх сил, щоб представлення випало як найкраще. Аматори, що грали в сім представленню, старалися віддограти свої ролі після своїх здібностей, як найлучше, а вже з роль „Свекрухи" і „Писаря", що грали пп. Гуцуляки, публика щиро насміялася. Панна А. Глова, в ролі „Анни", і п-на Г. Подобінська, в ролі „Доні", відомі акторки з попереднього нашого представлення, грали дуже добре і вже своєю появою на сцені викликали в присутних повне вдоволення, що з певністю дасть їм заохоту до дальших виступів.

Перед і по представленню і в павзі приґравала українська місцева банда і тим причинилася богато до піднесення доброго настрою у присутних гостей.

Присутний.

З ГІГІЄНИ.

ВІДКИ БЕРЕТЬСЯ ПЕРЕСТУДА?

Пора перестуди, нежиту, кашлю, взагалі всього того, що ми називали грипою а наші батьки називали інфлюенцою, це осінь і зима. А кожен питається, як найкраще можна охоронитися перед тими неприємними а часом і небезпечними перестудами. А медицина ще й нині не може відповісти докладно на просте питання: як повстає перестуда? Хоч як загальним явищем є нині перестуда, хоч лікар має стільки нагод студіювати її обяви, то таки не знає ще справжних причин перестуди. Вже ставлено щодо цього ріжні гіпотези (наукові здогади), але всі показалися непевними тай замало віродостойними. Ще не знати, чи перестуда повстає виключно наслідком зараження, не знати також, чи зараження виступає лише при деяких кліматичних обставинах. Не знаємо ні індивідуальних (особистих), ні зовнішніх причин і обставин повставання перестуди. Тому кілька літ лікарі казали, що перестуда береться від ніг наслідком вохкости та холоду. І вони ствердили, що коли ціле тіло могло зовсім добре видержати вохкість і холод, так, що не зявлялися обяви недуги, то при охолодженні ніг як стій зявлялися типічні обяви перестуди. І взагалі люди приписували перестуду ногам, себто клали й кладуть найбільшу вагу на обуву.

Та найновіші лікарські досліди кажуть, що не лише самі ноги бувають причиною перестуди, але й руки. Два німецькі лікарі д-р Бахман і д-р Фляйшер робили спроби в Гігієнічнім Інституті в Дісельдорфі (при тамошньому університеті), щоби пізнати причину перестуди. Ті спроби переводили вони не з ногами а з руками. Контролювали докладно температуру рук при ріжній зовнішній температурі та записували наслідки, які при цьому виступали. При нормальній хатній температурі 18—19 степенів Цельзія температура шкіри пальців виносить около 30 степенів Цельзія. Лікарі виставляли свої пальці на ділання великого холоду і висліди цих дослідів подали в журналі „Медичний Світ", І так, коли температуру пальців охолодили до 25 степенів, то відчували холод лише в обмеженім місці рук. Чим більше охолоджували руки, тимбільше поширювалося почування холоду по всьому тілі. При 20 степенях зявлялася вже виразна загальна перестуда. Мороз охопив ціле тіло, а в плечах і в членах виступили вже болі. При дальшім обнижуванні температури виступало вже притуплене відчування холоду, потім назав зявлялася дрож, що стрясала цілим тілом і ціле тіло почувалося зле. Лікарі перестуджувалися.

При інших спробах лікарі охолоджували сильно ціле своє тіло і при цьому не зявилися ніякі ушкодження організму. Не було ні перестуди, ні нежиту. На основі цих дослідів д-р Фляйшер твердить, що то передовсім льокальне (місцеве) охолодження спричинює перестуду, а рівномірне загальне охолодження тіла не є якоюсь великою небезпекою перестуди.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в середу, дня 2-го січня, в год. 8ій вечером, в гали Укр. Прав. Громади, 334 Іст 14-та улиця. Всі члени відділу мають обовязково явитися на цих річних зборах. — М. Близнак, секретар.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Повідомляється членів Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 5. січня, в годині 7-ій вечером. Проситься членів, котрі мають гроші за тікети з балю, щоб принесли на сей мітінґ. Також довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Василь Матвіяс, предс.; Гнат Ничка, кас.; Мих. Сас, секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Дається до відома членам Тов. Галицька Віч, від. 207, що річний мітінґ відбудеться в церковній галі, зараз по Сл. Божій в неділю, 6. січня 1929. Комітет товариства просить членів зійтись на мітінґ і вирівнати свої залеглости. На мітінґу буде справозданне старого уряду і вибір уряду на 1929 рік. — І. Косцек, предс.; О. Сельський, секр.

МЕНВИЛ, Р. АЙ. Тов. ім. Михайла Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться точно в годині 1-ій, в Укр. Нар. Домі, дня 6. січня. Пожаданим є, щоби кождий член явився на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Повідомляється членів, що в 1929 році не будеться збирати вкладок поза мітінґом. Кождий член має принести на мітінґ свій статут і платничу книжочку. Будемо приймати нових членів без вступного. — Юрій Ясінчук, пр.; Петро Гринчук, кас.; Іван Ткач, фін. секр.

ОДИНОКА БЕЗПОСЕРЕДНА ДОРОГА ДО ҐДАНСЬКА

БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ

Слідуючі відїзди:

ЛИТУАНІЯ ...... Січня 26.
ЕСТОНІЯ ...... Лютого 9.
ЛИТУАНІЯ ...... Марта 2.

По дальші інформації голоситься до місцевих аґентів, або пишіть до:
BALTIC AMERICAN LINE
8 BRIDGE ST., NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ БАЛЕТМЕЙСТЕР
ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО
що прибув з Канади, прочитає
ЛЕКЦІЇ
ПРО ІСТОРІЮ І КРАСУ УКРАЇНСЬКОГО ТАНКУ.
У ВІВТОРОК, 1-го СІЧНЯ 1929 Р. В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 214-216 FULTON ST., ELIZABETH, N. J.
У СЕРЕДУ, 2-го СІЧНЯ 1929 Р. В НАРОДНІМ ДОМІ, 217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N.Y.
ПОЧАТОК ЛЕКЦІЇ ТОЧНО В 7-ій ГОД. ВЕЧЕР. — ВСТУП БЕЗПЛАТНИЙ.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В АМЕРИЦІ ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ.

(Жертви зложені на край через Обєднанне за послідний адміністраційний рік Обєднання, від 26 жовтня 1927 до 26 жовтня 1928 року).

New York, N. Y.	$2,293.67
Philadelphia, Pa.	1,125.76
Jersey City, N. J.	1,098.60
Newark, N. J.	1,062.22
У. Н. Союз, Jersey City, N.J.	1,000.00
Pittsburgh, Pa.	997.04
Chicago, Ill.	942.30
Cleveland, O.	868.96
Hamtramck, Mich.	735.16
Elizabeth, N. J.	727.83
Yonkers, N. Y.	563.75
Astoria, L. I., N. Y.	541.00
Northampton, Pa.	480.85
Bayonne, N. J.	426.07
Girard, O.	424.00
Perth Amboy, N. J.	419.55
Minneapolis, Minn.	407.77
New Haven, Conn.	396.41
Detroit, Mich.	355.17
Buffalo, N. Y.	348.50
Woonsocket, R. I.	344.40
Linden, N. J.	324.95
Akron, O.	289.00
Syracuse, N. Y.	278.55
Shamokin, Pa.	265.80
Minersville, Pa.	221.75
McKeesport, Pa.	220.00
Troy, N. Y.	203.00
St. Louis, Mo.	194.90
Boston, Mass.	185.50
Chester, Pa.	179.30
Hartford, Conn.	169.45
Auburn, N. Y.	157.25
Youngstown, O.	153.58
Amsterdam, N. Y.	151.72
Joliet, Ill.	150.70
Nanticoke, Pa.	149.23
Cohoes, N. Y.	143.50
Hempstead, N. Y.	139.00
Coatesville, Pa.	138.00
Rochester, N. Y.	137.56
Hudson, N. Y.	137.35
New Britain, Conn.	136.00
Baltimore, Md.	133.00
Roverhead, N. Y.	127.75
Utica, N. Y.	124.18
Stamford, Conn.	123.00
Nesquehoning, Pa.	120.00
Centralia, Pa.	119.37
Trenton, N. J.	119.00
Carteret, N. J.	113.00
Hazleton, Pa.	113.00
Bridgeport, Conn.	112.97
Brooklyn, N. Y.	112.25
Providence, R. I.	110.32
Stapleton, N. Y.	109.25
Carnegie, Pa.	105.61
Phoenixville, Pa.	104.53
Paterson, N. J.	104.00
W. Easton, Pa.	103.17
Wilmington, Del.	101.15
Taylor, Pa.	100.00
Milwaukee, Wis.	99.48
Palmerton, Pa.	98.25
Manville, N. J.	98.00
Mahanoy City, Pa.	84.55
Passaic, N. J.	84.27
Herkimer, N. Y.	82.85
Bridgeport, Pa.	82.11
St. Clair, Pa.	81.70
Wheeling, W. Va.	80.85
McAdoo, Pa.	80.70
Clifton, N. J.	80.40
Allentown, Pa.	79.80
Johnstown, Pa.	75.00
Belfield, N. Dak.	73.59
Jeannette, Pa.	69.00
Frackville, Pa.	67.20
Jamaica, N. Y.	67.00
Crompton, R. I.	63.00
Olean, N. Y.	61.50
Spring Valley, N. Y.	61.50
Northumberland, Pa.	58.30
Ludlow, Mass.	56.00
Bristol, Conn.	52.90
Westbury, L. I., N. Y.	52.35
Manville, R. I.	50.75
Houston, Texas	50.00
Toledo, O.	50.00
Curtis Bay, Md.	49.50
Monessen, Pa.	49.33
McKees Rocks, Pa.	49.00
Watervliet, N. Y.	46.50
Apollo, Pa.	45.80
Ansonia, Conn.	45.35
Manchester, N. H.	44.85
Millville, N. J.	43.00
W. Newton, Pa.	43.00
Altoona, Pa.	40.60
Soutport, Conn.	40.00
Slickville, Pa.	40.00
Worcester, Mass.	40.00
Scranton, Pa.	39.00
New Kensington, Pa.	38.84
Freedom, Pa.	36.25
Arnold, Pa.	33.60
Ramey, Pa.	32.80
Whippany, N. J.	31.75
Saginaw, Mich.	30.00
Kansas City, Kans.	30.25
Donora, Pa.	30.00
Mahanoy Plane, Pa.	30.00
Butler, Pa.	27.00
Harvey, Ill.	26.50
Danbury, Conn.	26.00
Iselin, Pa.	25.00
Shenandoah, Pa.	24.50
Fall River, Mass.	23.47
New Castle, Pa.	21.00
Campbell, O.	20.00
Avoca, Pa.	20.00
S. Deerfield, Mass.	19.15
Deslodge, Mo.	19.10
Rome, N. Y.	18.50
Ford City, Pa.	18.00
Niagara Falls, N. Y.	17.25
Tams, W. Va.	16.25
Mattituck, L. I., N. Y.	15.00
Irvington, N. J.	13.00
Plainsboro, N. J.	13.00
Eastport, N. Y.	12.00
Bound Brook, N. J.	11.65
Great Meadows, N. J.	11.35
Rossford, O.	11.00
Raritan, N. J.	10.55
Racine, Wis.	10.30
Orange, Conn.	10.00
McKeefrey, W. Va.	10.00
Portland, Ore.	10.00
Rutland, Vt.	10.00
Seymour, Conn.	10.00
Taftville, Conn.	10.00
Smoke Run, Pa.	9.50
Woodhaven, N. Y.	9.00
Williamston, N. J.	8.50
Pittsfield, Mass.	8.00
Vandergrift, Pa.	8.00
Hammond, Ind.	8.00
Rahway, N. J.	7.25
Ambridge, Pa.	7.00
St. Joseph, Mo.	6.00
Midleton, N. J.	5.40
Camden, N. J.	5.00
Lost Creek, Pa.	5.00
Kennecatt, Alaska	5.00
Glenville, Pa.	5.00
Amherst, Mass.	4.00
W. Willington, Conn.	4.00
Little Falls, N. Y.	3.00
Glenfield, N. Y.	3.00
Beach Bottom, W. Va.	2.00
Cadiz, Ohio	2.00
Long Beach, N. Y.	1.00
Elmira, N. Y.	1.00

Columbia

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

Хто буде мати нові коляди на РІЗДВО ХРИСТОВЕ той буде мати ВЕСЕЛІ СВЯТА

Виберіть тепер з понищого спису поки ще є всі нові і гарні рекорди щоб дісталисьте на час.

НОВІ КОЛЯДИ, 10-ЦАЛЕВІ ПО 75 ЦЕНТІВ.

27155 Дивная новина. Херувими свят. — Хор.
27110 Рождество Твое, Христе. Йордан.
Сольо, відспівав український священик К. Кирстюк.
27015 На небі зірка. Всі разом співайте. — М. Зазуляк.
4043 Бог предвічний. Христос родився. — Квартет.
7307 Нова радістала. Небо і земля. — Квартет.
7308 В яслах лежить. Радуйтеся всі. — Квартет,
7259 Вселенная веселися. Ірод цар. — Хор.
20159 Тихая ніч. З нами Бог. (Русска). — Хор.
20158 Небо і земля. — Рождественська коляда.

12-ЦАЛЕВІ РЕКОРДИ $1.25. З пересилкою.

70000 Бог предвічний, ціла коляда. — М. Зазуляк.
70011 ВЕРТЕП (дивись старе оголошення).
70013 Рождество Христове (дивись старе оголошення).

BEST AMERICAN CHRISTMAS RECORDS.

50098-D	Silent Night, Holy Night	Paul Whiteman
	Christmas Melodies; Noel; Adeste Fideles	& His Orchestra
50094-D	The Messiah: Eevery Valley Shall Be exalted	Tenor Solo, H. Eisdell
	The Messiah: His Yoke is Easy	Sir T. Beecham & British Choir
50093-D	The Messiah: Surely He Hath Borne Our Griefs	Sir T. Beecham
	The Messiah: Worthy is the Lamb	& British Choir
50092-D	The Messiah: Overture	Sir T. Beecham
	The Messiah: Pastoral Symphony	& British Choir
50013-D	Adeste Fideles	Associated Glee
	John Peel	Clubs of America
126-M	Stille Nacht, Heilige Nacht	Elsa Alsen
	O Du Frohliche	Elsa Alsen
740-D	Oh, Come, All Ye Faithful	Shannon Quartet
	Hark, The Herald Angels Sing	Shannon Quartet
782-D	The Holy City	Columbia Mixed Quartet
	Silent Night, Holy Night	Columbia Mixed Quartet
1125-D	Good Christian Men Rejoice	Temple Quartet
	Come Ye Faithful People, Come	Temple Quartet
1566-D	Angels from the Realms of Glory	Columbia Mixed Quartet
	The Birthday of a King	Columbia Mixed Quartet

УКРАЇНСЬКІ 12-ЦАЛЕВІ РЕКОРДИ ПО $1.25. З пересилкою.

70012 Лемковське Весіля, часть I і II, Орхестра і Хор Гуменюка.
70011 Вертеп, зложив і відограв Гуменюк і його орхестра і хор.
70013 Рождество Христове, дві части, відспівав Хор А. Ґели.
70010 Завіщанне Т. Шевченка, композиції Людкевича. Відспівав Хор А. Ґели.
70009 Українське Весілля в Америці, Хор і Орхестра Гуменюка.
70008 Ярмарок в Бродах, — Жуковський і Красновська.
70007 Український Баль в Америці, — Хор і Орхестра Гуменюка.
70006 Парубки в корчмі, — Хор і Орхестра Гуменюка.
70005 Празник в старім краю. — Хор і Орхестра Гуменюка.
70004 Христини Гриця, — Хор і Орхестра Гуменюка.
70003 Отченаш і Вірую, — відспівав М. Зазуляк.
70002 Украніське Весілля в старім краю. — Гуменюка.
70001 Христос Воскрес. Согласно заспіваймо. — Зазуляка.
70000 Бог Предвічний, ціла коляда. — Відспівав М. Зазуляк.

ЧУЖІ ГАРНІ 12-ЦАЛЕВІ РЕКОРДИ.

67001 Сариске Весілля, часть 1 і 2.
67004 Сариске Весілля, часть 3 і 4.
63005 Польське Весілля, — відограв і зложив П. Гуменюк.
63007 Польські Хрестини, — відограв і зложив П. Гуменюк.
59044 Коли ми зійдемся, — Вальц до танцю зі співом.
59046 Трі о'клак ін де морнінґ. — Новий вальц.
59047 Вальцові мелодії Віктора Герберта.
59048 Дунайські филі і Вітрове весілля. — Рекорд до танцю.
64001 Сонце сходить і заходить. Ей Ухнем. — Д. Ділов.
50041 Май контрі і Стар Спенґлед Беннер. — Два американські Гимни.

Хто любить більше 12-цалеві рекорди, тому можемо вибрати самі що найкращі, лиш напишіть кілько.

10-ЦАЛЕВІ РЕКОРДИ ПО 75 ЦЕНТІВ З ПЕРЕСИЛКОЮ:

27161 Одрехівська полька
Обертана з молодом.
27159 Вечерниці. Гуменюк.
27157 Темна нічка і Ой зацвила малинонька.
27156 На фармі і Брехня, Жуковський
27158 Лемковський танець.
27160 А наш Хаїм щоб здоров, Жуковський.
27162 Мамуню, тантуню. Лемковська.
27154 (Запросини на Лемківське
(весілля.

СВЯЩ. О. М. МАРУЩАК, тенор, з акомп. орхестри.
27147F (Помарніла наша доля,
(О, не забудь.
УКР. ОРХЕСТРА ПЕТРА РОСАДИ.
27148F (Посьмітюха, тропак,
(Жидівочка на селі.
27145F (Трембулянка, танець,
(Чабарашка, танець.
ПЕТРО ОРДИНСЬКИЙ, барітон, з акомп. орхестри.
27150F (Ой, і не гаразд Запорожці,
(Ой, бре море, бре.
27135F (Віє вітер,
(Думка про Морозенка.

ДОБРЕ ПРОДАЮЧІСЯ ПОПЕРЕДНО ВИДАНІ РЕКОРДИ:

САЛЬОМЕЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА, сопран, з акомп. орхестри.
27132F (Вівці мої, вівці, паст. пісня.
(Через сад виноград, дівоча
(пісня.
27133F (Ой, де ти ідеш, де ти поїдеш
(Ой, летіли білі гуси, розплетини.
УКР. ОРХЕСТРА П. ГУМЕНЮКА.
Сопран: Наша Роза Красновська.
27136F (Свекруха бе і плакати не дає
(Кум до куми, Е. Жуковський
27146F (Жінка в Небі, часть 1.
(Жінка в Небі, часть 2.
27117F (З кіньми наніч,
(Косарі.
27119F (Ой, зацвила черемшина,
(Вічний Революціонер.
ВОЛОДИМИР ДИЛОВ, бас, з акомп. орхестри.
27141F (Ой, щось дуже загулявся,
(Тепер я Турок, не козак.
ХОР ім. ЛИСЕНКА З ДЖЕРЗИ СИТІ
(Діріґент Андрій Ґела).
27137F (Вечірний дзвін,
(Чарочко моя.
УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ЛІРА" з акомп. орхестри.
27138F (Реве та стогне,
(Закувала та сива зазуля.

27125F (Верховина,
(Де Дніпро наш.
27126F (Ой, у полі нивка,
(Ой, у лузі.
Д. МЕДОВИЙ, тенор, з акомп. орхестри.
27144F (Зажурився чоловік,
(І шумить і гуде.
27130F (Така її доля,
(Карі очи.
УКР. ОРХЕСТРА П. ГУМЕНЮКА,
Барітон: Евген Жуковський. Сопран: Наша Роза Красновська.
27143F (Кума з міста ішла,
(Танець мого кума.
27140F (Поправини в Америці,
(часть 1 і 2.
27131F (Заручини в Америці. ч. 1.
(Заручини в Америці, ч. 2.
27128F (Заяць женних,
(Танець з під Львова.
27115F (Попразент, часть 1 і 2.
УКРАЇНСЬКА СІЧОВА ОРХЕСТРА „СУРМА".
27123F (Кучерява Катерина,
(Аркан.
27122F (На городі сурма грає, січовий марш,
(Марш Садовського.

Всі рекорди висилаємо почтою і ґарантуємо, що не пібються.
Коли хочете мати рекорди нові і найскорше, то сейчас пишіть до нас; до кождого ордера додаємо голки або якусь книжочку на презент. Хто замовляє не меньше як 5 рекордів, тому оплачуємо пересилку.
Коли знаєте гарну пісню і хотілибисьте почути її на рекордах, то напишіть до нас про це. 245—
Всі замовлення посилайте на адресу:

SURMA BOOK & MUSIC COMPANY, INC.,
(СІЧОВИЙ БАЗАР)
PIANOS, VICTROLAS, RADIOS, RECORDS, PIANO ROLLS AND MUSICAL INSTRUMENTS
103 AVENUE A, (між 6-ою і 7-ою улицею), NEW YORK, N. Y.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АКРОН, ОГАЙО.

Збірка на Дім Інвалідів.

Як по усіх місцевостях Злучених Держав і Канади відбувалися листопадові свята, так було й у нас в Акроні, де заввязався комітет, котрий уряжив листопадове свято, в день 29 листопада. Прийшов святочний день, погідний, гарний, а сонечко немов з-поза хмар, через вікна до церкви, щоби освітити промінями зелену могилу в пам'ять наших героїв, березовий хрест та синьо-жовті прапори, котрі тримали в своїх руках діти, що стояли навколо могили. Та могила немовби промовляла: „Повстань, Український Народе! — обіймн жовте поле під блакитним небом".

Присутні на святі зі зворушенням, мов у землю вкопані, дивилися не лише на могилу, що була перед очима, але духом і мислями своїми відвідали тисячі могил, побачили тисячі сумних лиць тих, котрі сидять по тюрмах в голоді й холоді. По панахиді, котру відправляв о. М. Н. Скротський, присутні зійшлися на галю. Там виголосив святочну промову бувший стрілець У. Г. Армії Феликс Дрижак. Він пригадав листопадові дні 1918 року. На закінчення свята відбулась збірка на дім Укр. Інвалідів у Львові, що принесла $130.30. Розходу було $11.73, а решту $118.63 вислано до Обєднання з призначенням $100 на Дім Інвалідів у Львові а $18.63 на боєвий фонд.

Жертви склали: бр. Сошествія св. Духа, від. 295 У. Н. С. 15 дол.; бр. св. Івана Хрестителя, від. 68 Провидіння, 10 дол.; гром. Д. Бучко 10 дол.; по 5 дол.: Н. Українець, В. Табака, Гр. Кірик, М. Геряк і о. М. Ц. Скротський; по 3 дол.: Ф. Дрижак, І. Синюта і І. Цепко; по 2 дол.: В. Ч. Пулк, Н. Сорока, А. Сироїд, Т. Галамай, Е. Мельник, Т. Кавчак і Н. Балко; П. Крис 1 дол. 50 ц.; по 1 дол.: А. Косоноцький, В. Брудкевич, Г. Сташків, М. Хорощак, М. Лисий, І. Шляхетка, Н. Іваніцький, Я. Іваніцький, Т. Маційовський, М. Петруха, М. Філяс, П. Славич, С. Дрекслер, І. Семенюк, Савула, М. Огар, Г. Левик, К. Цепко, О. Цепко, В. Сенюк, В. Полива, Т. Баран, Р. Оленяк, А. Оленяк, С. Яворський, Н. Марич, Н. Новосельська, Н. Шквара, Л. Острів, С. Пільо, А. Ільчишин, А. Коханська, М. Бостковський, І. Ігас, Л. Гурин, Т. Кичурчак і І. Козак; дрібними датками 7 дол. 80 ц.

Збірку переводив Комітет у складі В. Ч. Пулка, Н. Сороки, Н. Українця і Ф. Дрижака, бувшого стрільця У. Г. Армії.

Комітет.

ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ.

Замісць святочних желань на Рідний Край.

Гром. Семен Тартальський, лоер У. Н. Союза, і місцевий бизнесмен-рієлестейтник гром. Степан Лилик переслали замісць висилки святочних желань по $25 на допомогу рідному краєви.

$50 розділено в слідуючий спосіб: $25 на інвалідів, по $7 на тов. „Просвіта" і Рідну Школу, $5 на боєвий фонд а $6 на політичних вязнів.

Гроші переслано до краю через Обєднаннє.

ШИКАГО, ІЛЛ.

На Рідну Школу.

Пересилаю до Обєднання чек на $25.00 на Рідну Школу в старім краю. Сих 25 дол. зібрано в Укр. Тов. Клюбі в Шикаго після вистави рухомих образків і відчиту, який дав п. Р. Смук, повернувши недавно зі старого краю. Пан Р. Смук заявив, що він думає дати більше таких лекцій на дохід Рідної Школи.

На відчиті п. Р. Смука зложили свої жертви слідуючі:

По $5.00: Др. В. Сіменович, Др. М. Сіменович; Б. Пелехович $3.00; по $2.00: В. Музика, Др. Тарнавський; М. М. Белегай $1.75; по $1.00: п-ні Сіменович, Р. Смук, От. Сіменович, От. Тарнавський, п. Свірський, п. Тимофіїв; п-на Ір. Тарнавська 25 ц. Разом $25.00.

М. М. Белегай.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На Рідний Край.

До Української Стрілецької Громади вплинули по день 22. грудня с. р. слідуючі жертви:

На Дім Українських Інвалідів: Семен Личак (збірка з концерту на Френкфорд) $50.00; В. Петрусик, (збірка на забаві) $13.00; о. М. Струтинський, Нантікок, Па., $35.46; М. Стефанів, Филаделфія, Па., $7.50; зложили по $1.00: А. Хребетний, М. Стефанів, І. Сирник; по 50 ц.: Р. Сердинський, М. Попович, С. Шимчак, Р. Якубчак, Н. Охримович, І. Маргаль, Й. Гасій, С. Закоморний; по 25 ц.: П. Брейда, Крайняк; Д. Якубенко, Лос Анджелес, $10.00; зложили: Ів. Орлик $6.00, Д. Якубенко $4.00; Ф. Ватраль, Маджестік, $1.00. Разом $116.96.

На політичних вязнів: П. Кизилюк (збірка на іменинах п. З. Матолича) $30.00; Л. Білик, Семтремк, Міш., $30.00; зложили: Я. Бойко $2.00; Л. Білик, С. Простий, В. Седляр, С. Качмар, Т. Мусій, Л. Боднар, Д. Войтишин, І. Голида, В. Марковкч, І. Чайковський, Й. Стельмах, І. Курчак, М. Бабій, Кульчицький, С. Геник по $1.00; М. Голодник, М. Гула, П. Заплітник, Й. Цимбринський, М. Чубка, М. Дідик, М. Боднар по 50 ц. Дрібними жертвами $9.50. Разом на політичних вязнів $60.00.

Подаємо до відома українським громадам, що надійшли вже знимки недавно засуджених польським наглим судом Ординця і тов. Хто з громадян бажавби занятися їх продажею, просимо подати свою адресу Управі У. С. Громади:

Ukrainian Legion, Box 578, Philadelphia, Pa.

Дохід призначений на оборону політичних вязнів.

Його не здивуєш...

— Ти чув? Кажуть, що Марконі винайшов таку машину, яка висилає пятьсот слів на хвилину.

— Нічого великого! Я з такою машиною оженився.

БОРОТЬБА

КИРИЛЕНКО

— проти —

ЗЕЛІЗНЯКА

ЗА УКРАЇНСЬКЕ ШАМПІОНСТВО СВІТА

ВЛАДЕК ЗБИШКО

— проти —

ФРЕНКА БРУНО

ТОМА ДРЕЙК

— проти —

ІВАНА МИХАЙЛОВА

В СЕРЕДУ, ДНЯ 2-ГО СІЧНЯ 1929 РОКУ

В СТАР КАСИНО, 107 вул. і Лексінгтон Ав., НЮ ЙОРК, Н. Й.

ПОЧАТОК 8.15 ВЕЧЕРОМ. — ТИКЕТИ ПО $1.00 і $2.00.

Дороговказ: Брати 3-тої Евені елевейтор до 106 вул., або Лексінгтон Ев. собвей до 104 вул.

304-1 ЖАК ПФЕФЕР, менаджер.

ЕЛЕКТРИЧНИЙ ЧОЛОВІК.

Недавно відбулося в Лондоні святочне відкриття технічної вистави. Сотки тисяч люда ждали у великій салі, хто отворить виставу. Нарешті задзвонив дзвінок і з бічної кімнати вийшов залізний великан, поважом вступив на трибуну й підвівши праву руку вгору, почав виголошувати бесіду, говорив голосом грамофону, з гідністю і з патосом, а скінчивши, сів на величезне крісло. Цей чоловік-машина є першим дивом вистави. Три подібні йому „гомункулюси" є в Америці й працюють при водопроводах у Вашингтоні. Це несамовите чудо, збудоване з численних електромагнетичних апаратів, є першим здійсненням прадавніх людських мрій про людських титанів. Американські інжинири, а головно Вітман, удосконалюють будову цього чоловіка з дня на день, так, що він по бездротному приказу свого будівничого буде працювати не тільки у фабриці або у приватнім домі, але й буде воювати. Інж. Вітман збудував першого такого електричного вояка. Є це велитень, що посувається вперед на двох тенках, його очі є рефлекторами, а руки кінчаться кружками, узброєними в сотки гумових палок, з яких кожна одним ударом може вбити слона, або цілу чету вояків. Всі рухи виконує цей механічний жовнір на потиснення гудзика в лабораторії інжинира, котрий може бути віддалений на сто й тисячу кільометрів від своєї „дитини". Представмо собі війну, в якій замісць людей ідуть у розстрільній сотки таких „жовнірів", яких серце є мотором сили 60 коней і які не бояться ні кулі, ні легкого гранату! А новітня техніка працює над такими „людьми" й хто знає, чи не вишле їх кільканацять вже на найблизшу війну.

ВІДОЗВА

до всіх Буковинців в Канаді і Злучених Державах.

Дорогі Браття із Зеленої Буковини!

Наспів лист із гарної Буковини, з головного міста Черновець, який ми читали і побачили, що там Українці нашої помочі потребують.

Працюють вони і виховують діти у захоронці, збираються в спортових і просвітніх товариствах, видають часопис для освіти селян „Рідний Край", провадять Музей Українських Домашних Виробів на Буковині.

Не хочемо Вам пригадувати, хто господарить Буковиною. Ви читали про се вже нераз в часописах англійських й українських. Всюди стоїть вояк з крісом, чужий вояк, наїздник, навіть на ринку у Черновців поставили наїздники вояка з крісом в бронзу, щоби страшити мешканців краю.

Ви знаєте з листів, що приходять до Вас з Буковини, Ви знаєте від свідомих людей, які приїзять відтам, яке там українське життя придавлене.

Длятого поможіть. Се легка поміч. Коли 1,000 Буковинців пришле передплату на „Рідний Край", одержить сюди за море просвітню, знаменито редаговану часопись, довідається, що діється на Буковині в Румунії, дасть читати сю часопись також дітям, передасть сусідам — а часописі прийде з того велика поміч, бо вона зможе покрити свої видатки і зможе виходити і просвічати та провадити українське громадянство на Буковині.

Передплата на цілий рік виносить — через почтову висилку оплату — тро доляри. Часопись виходить що тижня один раз. Просимо присилати патри доляри на передплату „Рідного Краю", а хто бажає, нехай пришле добровільний даток на часопись, або на захоронку, або на спортові товариства, які організують фізичну силу народу, або на просвітні цілі, або на музей.

На кожду квоту одержите посвідку від підписаного комітету, а опісля посвідку з Буковини.

Присилайте предплату, присилайте датки від себе і від своїх знакомих і сусідів. Пишіть, на котру ціль присилаєте, подавайте точно свою адресу.

Гроші і листи слати до скарбника комітету:

Michael Klem,
2016 Chicago Ave., Chicago, Ill.

Комітет Допомоги Українців Буковини:
Д-р Т. Г. Скегар, М. Клим, М. Тарас.

Шікаго, Іл., в листопаді, 1928 року.

Правдива любов. Чоловік і жінка стоять над крутим берегом глибокої ріки, любуються її могутністю. Нараз жінка питається:

— Скажи мені, що ти робив би, колиб я раптом кинулася в цю ріку?

— Я зараз побіг би у найближче село за поміччю.

— Алеж це село далеко, буде які дві милі відсіля!

— Це нічого! Для тебе, дорогенька, я готов бігти і дві милі далі!

ВЖЕ Є РЕКОРДИ ДЛЯ ІНТЕЛІГЕНТНИХ СЛУХАЧІВ

Українці, котрі досі не задоволялись рекордами, що були видавані, то тепер певно вже будуть вдоволені.

ПОНИЩЕ ВИБРАНИЙ СПИС РЕКОРДІВ ДЛЯ ЛЮДЕЙ, ЩО РОЗУМІЮТЬ МУЗИКУ.

ВСІ РЕКОРДИ ВИДАННЯ BRUNSWICK

ДАРОМ КАЛЕНДАР НА РІК 1929 ХТО ВОЗЬМЕ 10 РЕКОРДІВ.

79002 ВЕЧЕРНИЦІ, часть І. Хазяйка, сольо, Дівчата, хлопці співають Добрий Вечер.
ВЕЧЕРНИЦІ, часть II. Хлопці співають Віють Вітри, імітація бурі, аж до перетравки Закувала.
79003 ВЕЧЕРНИЦІ, часть III. Закувала та сива зазуля, ціла стара козацька пісня без вкорочення.
ВЕЧЕРНИЦІ, часть IV. Ворожения, закінчення, наслідування бандури.

ВСІ ЧОТИРИ ЧАСТИ ВЕЧЕРНИЦЬ, КОТРІ ВІДОГРАЛА НАЙБІЛЬША СИМФОНІЧНА ОРХЕСТРА З 50 ОСІБ. ЦІНА ЛИШ 2 ДОЛЯРИ.

Чи маєте богато рекордів, чи мало, то не поминіть нагоди дістати ВЕЧЕРНИЦІ.

ДРУГІ ВИБРАНІ РЕКОРДИ:
57008 КАВКАЗЬКІ МЕЛЬОДІЇ, Іванова, 12-цалева, $1.00.
57007 МАРСЕЛЕЗА І ІНТЕРНАЦІОНАЛ, 12-цалева, $1.00.
59057 ЖУРАВЕЛЬ
ПОДІЛЬСЬКИЙ КОЗАК
59059 АРКАН
МЕТЕЛИЦЯ

Повищі 2 рекорди зроблені з мельодій до танцю, котрі зложив Василь Авраменко, український танцюрист. Рекорди по 75 центів.
59059 СКАЖИ МЕНІ ПРАВДУ І ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ.
59066 ШИНКАР І ШИНКАРКА. Дуже весела рекорда.
59055 НІЧ НА УКРАЇНІ. П. Гурський з парубками.
59054 ЖУРОЮ МОЯ, ЖУРО І ОЙ ДУБ ДУБА.
59029 УКРАЇНСЬКА ШУМКА І ЗАПОРОЖЦІ У СУЛТАНА.

Зараз замовляйте повищі рекорди, щоб на свята малисьте гарні рекорди заграти для гостей.

Маємо рекорди лише БРОНСВІК і ВІКТОРА. НЕ ПОСИЛАЙТЕ АНІ НЕ ПРИНОСІТЬ НАМ ІНАКШИХ.

Хочете мати календар-даром, пишіть сьогодня по повищі рекорди. Хто залучить чек, дістане ще 100 голок даром. Адресуйте так:

SURMA, 103 AVE. A, NEW YORK, N. Y.

ВІДКИ ВЗЯЛАСЬ НАЗВА ГОТЕЛЬ САВОЙ?

„Паляс" і „Савой" то найбільше знані назви готелів. Готелі „Савой" є в Лондоні, Парижі, Берліні, у Порт Саїді, Гонг-Конгу тай у Фрімантлі на західному побережі Австралії й всюди-всюди. „Паляс", назва така ще легко зрозуміла. Не так уже з назвою „Савой", хоч і тут можна догадуватися чогось спільного з Савойською провінцією. Воно трохи й правда. Одначе назва Савой не пішла безпосередньо з Савойської провінції, лише за посередництвом Лондону. Там цю назву стрічаємо вже в першій половині 13-го століття. Петро II. Граф Савойський є автором тої назви. Той граф, славний тоді завдяки політичним способностям, був не лише предком теперішньої італійської королівської родини, але й в Англії був наче в себе вдома. Як вуйко провансальської графині Елеонори, жінки Генриха III., відгравав він в Англії важну ролю. Король Генрих III. іменував був його князем Річмонду та віддав йому величезні добра разом із англійськими горожанами. Підчас своїх частих подорожей до Англії брав цей савойський граф цілий почот савойської шляхти, а також молоді шляхтянки, для яких вибирав чоловіків зпоміж англійської шляхти. Тому, що часто й близько входив у взаємини з англійським двором, потребував для тої шляхти мешкання. І в 1245 році побудував над берегом величаву палату, яка на спомин його й одержала назву „Ди Савой". Палата ця була предтечею нинішніх готелів. У початках 19 століття палата мусіла уступити місце для Ватерльо-Бридж. Але назва вдержувалася й дальше при цій місцевості, перенеслася на невеличку каплицю, потім на вулицю, на театр і на готель у тійже околиці. Вкінці назва „Савой" принялася в усіх краях, в Азії й на островах Тихого океану.

— Я мала незвичайний успіх на весіллі у Шпаків. Один пан просто не спускав з мене ока.

— Чи не був то такий високий, чорнявий, молодий чоловік в окулярах?

— Так. А ти знаєш його?

— Так. Це детектив, якому казали вважати на весільні дарунки.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ФАРМА коло Скенектеди, Н. Й., 80 акрів, всі будинки, 8 коров, 3 коні, 150 курий, машини до роботи, рівні досить до нові. На продаж або в заміну за пропертя в стейті New Jersey. Ціна $8,000.00. Також маю доми, бизнеси і фарми до продажи або в заміну в Ню Бронзвік, Н. Дж. Коли що потребуєте, голосіться до свого на адресу:

WILLIAM SULEM,
Lincoln Highway, opp. Lincoln Gardens,
NEW BRUNSWICK, N. J. — R. 5.
304-9

СТІННІ КАЛЕНДАРІ на 1929 р. 5 найновіших стінних календарів з святами на кожний день за $1. Оден календар 30 ц. Ілюстрований катальог висилається на бажання. KULYNITCH Ptg. CO., 418 E. 9th St., NEW YORK, N. Y.

ВЗОРИ канава, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по каталог до: UKRAINIAN BAZAR, 170 E. 4th St., New York, N. Y.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ на рік 1929

ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ.

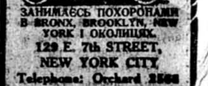
Маємо на складі 50 ріжнородних календарів на 1929 рік. Календарями друкований по українськи, свята означені червоними буквами.

Ціна за оден календар 30 ц. з пересилкою, а 4 за доляра.

Шторникам, агентам і для тих, що хотять занятися продажію календарів, висилаємо даром спис стінних календарів по гуртовій ціні. За попереднім надісланнєм $5.00 вишлемо 30 штук оказових календарів, щобисте оглянули, а опісля замовляли більше число. Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN BAZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.
245—

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

Сестрінець: Вуйку, я маю довгу 7,000 долярів. Як не заплачу того довгу до завтра — застрілюся. Що, позичеш мені?

Вуйко: Позичу тобі свій револьвер, але коли не заставиш його!